

บทที่ 1

บทนำ

1.1. ความเป็นมาของปัญหา

การดำเนินกระบวนการพิจารณาในศาลส่วนคดีแพ่งเป็นการโต้แย้งกันในประเด็นความถูกต้องของข้อเท็จจริงที่คู่ความได้กล่าวอ้างเพื่อสนับสนุนคำฟ้องและคำให้การของตน โจทก์จะชนะคดีหรือไม่จึงขึ้นอยู่กับข้อพิพาทกันในข้อเท็จจริงที่ได้กล่าวอ้างกันขึ้นมานั้น การที่ศาลจะชี้ขาดคดีให้เป็นไปตามข้อเรียกร้องหรือข้อต่อสู้ของคู่ความได้นั้น ย่อมขึ้นอยู่กับกรณีอยู่หรือการฟังเป็นยุติของข้อเท็จจริงในคดี ซึ่งจะเห็นได้ว่าการตัดสินข้อพิพาทของศาลต้องเริ่มจากการแสวงหาความจริง ให้เป็นที่ยุติเสียก่อนเพื่อให้ศาลได้วินิจฉัยคดีความได้อย่างถูกต้องในกรณีที่ข้อเท็จจริงไม่อาจฟังเป็นยุติได้ หรือไม่อาจถือว่าข้อเท็จจริงเป็นอันยุติแล้ว คู่ความและศาลจึงต่างมีหน้าที่ที่จะต้องดำเนินการพิสูจน์ข้อเท็จจริงนั้น

สำหรับการอนุญาตศาลการเป็นการระงับข้อพิพาททางอื่นนอกจากศาล ซึ่งเรียกได้ว่าเป็นกระบวนการระงับข้อพิพาทซึ่งรัฐได้ยอมรับให้เป็นส่วนหนึ่งของอำนาจตุลาการ คู่พิพาทสามารถตกลงกันเลือกใช้ในการระงับข้อพิพาททางแพ่งได้ การระงับข้อพิพาททางธุรกิจส่วนใหญ่ของนานาประเทศ ปัจจุบันมักกระทำโดยการอนุญาตศาลการ เนื่องจากข้อดีของการอนุญาตศาลการคือ เป็นการระงับข้อพิพาทที่ค่อนข้างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ เนื่องจากมีวิธีพิจารณาที่ไม่เคร่งครัด และไม่มีขั้นตอนที่ยุ่งยาก เมื่ออนุญาตศาลการพิจารณาข้อพิพาทแล้วต้องทำคำชี้ขาด ทำให้การระงับข้อพิพาทสิ้นสุดลงทันที เป็นการลดค่าใช้จ่าย เหมาะสมกับข้อพิพาทที่ยุ่งยากซับซ้อน และเป็นการแบ่งเบาภาระของศาล ทำให้ข้อพิพาททางแพ่งที่จะเป็นคดีขึ้นสู่ศาลลดจำนวนลง เมื่อมีข้อพิพาทเกิดขึ้นหรือตกลงกันได้ล่วงหน้าก่อนเกิดข้อพิพาท การระงับข้อพิพาทต้องเป็นไปตามที่คู่พิพาทตกลงกันเพื่อให้สามารถระงับข้อพิพาทได้อย่างรวดเร็ว

บทบาทและหน้าที่ของคณะอนุญาโตตุลาการคือการตัดสินข้อพิพาทระหว่างคู่พิพาท โดยมีพื้นฐานคือพยานหลักฐานและข้อเท็จจริงที่ได้รับมาในการดำเนินกระบวนการพิจารณาด้วยความยุติธรรม ความเป็นกลางไม่เข้าข้างคู่พิพาทฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ในการยอมรับหน้าที่ของ

อนุญาโตตุลาการคล้ายกับการทำหน้าที่ของศาล แต่มีความแตกต่างจากศาลตรงที่อำนาจของอนุญาโตตุลาการขึ้นกับข้อตกลงของคู่กรณีและไม่ได้มาจากรัฐ คณะอนุญาโตตุลาการไม่มีอำนาจเกินกว่าที่คู่พิพาทกำหนดให้และเป็นสิทธิของคู่พิพาทที่จะตัดสินใจว่าข้อพิพาทของเขาจะตัดสินด้วยวิธีใด

การดำเนินกระบวนการอนุญาโตตุลาการนั้น ขั้นตอนที่น่าจะสำคัญที่สุดคือการค้นหาข้อเท็จจริงเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงที่นำไปสู่การทำคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการ และยุติข้อพิพาทซึ่งอนุญาโตตุลาการ (Arbitrator) คือบุคคลที่มีบทบาทสำคัญที่สุดในการระงับข้อพิพาทโดยอนุญาโตตุลาการ เนื่องจากอนุญาโตตุลาการเป็นผู้รับผิดชอบการดำเนินกระบวนการพิจารณาและทำคำวินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาท จนอาจกล่าวได้ว่า การระงับข้อพิพาทจะสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับการปฏิบัติหน้าที่ของอนุญาโตตุลาการเป็นสำคัญ หน้าที่ของอนุญาโตตุลาการในการดำเนินกระบวนการวิธีพิจารณานอนุญาโตตุลาการคือ การค้นหาข้อเท็จจริงและควบคุมกระบวนการพิจารณาโดยยึดหลักความเป็นกลาง และเป็นอิสระ ซึ่งในส่วนของพิสูจน์ความถูกต้องจริงแท้ของข้อเท็จจริงนั้นตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งของไทยนอกจากได้กำหนดให้คู่ความมีหน้าที่นำสืบข้อเท็จจริงที่ตนกล่าวอ้างแล้ว ยังมีบทบัญญัติให้ศาลใช้ดุลพินิจในการรับฟังพยานอย่างกว้างขวางซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. 2545 แล้ว ไม่ได้มีการกำหนดบทบาทของอนุญาโตตุลาการไว้ชัดเจน โดยมาตรา 30 ได้กำหนดให้อนุญาโตตุลาการมีอำนาจรับฟังพยานหลักฐานอื่นใดก็ได้ แต่ไม่ชัดเจนว่าอนุญาโตตุลาการจะรับฟังพยานหลักฐานที่คู่พิพาทมิได้นำเสนอหรือค้นหาข้อเท็จจริงด้วยตนเองได้หรือไม่

1.2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

วัตถุประสงค์ของการศึกษาเรื่องบทบาทของอนุญาโตตุลาการในการค้นหาข้อเท็จจริงมีดังนี้

1.2.1 เพื่อศึกษาและสร้างความเข้าใจในบทบาทของอนุญาโตตุลาการในการค้นหาข้อเท็จจริง ในกระบวนการพิจารณาของอนุญาโตตุลาการของต่างประเทศ

1.2.2 เพื่อศึกษาและสร้างความเข้าใจในบทบาทของอนุญาโตตุลาการในการดำเนินการค้นหาข้อเท็จจริง ในกระบวนการพิจารณาของอนุญาโตตุลาการของไทย

1.2.3 เพื่อศึกษาถึงปัญหา อุปสรรค ในการดำเนินการค้นหาข้อเท็จจริงของอนุญาโตตุลาการ

1.2.4 เพื่อศึกษาแนวทางในการแก้ไขปรับปรุง การดำเนินการค้นหาข้อเท็จจริงของ อนุญาโตตุลาการของไทยให้เป็นไปในมาตรฐานเดียวกันกับต่างประเทศ เพื่อให้เป็นที่ยอมรับของ นานาประเทศ

1.3. ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาคือการศึกษาจากกฎหมายแม่แบบอนุญาโตตุลาการ (UNCITRAL Model Law) ของคณะกรรมการกฎหมายการค้าระหว่างประเทศแห่งสหประชาชาติเนื่องจากเป็นที่มาของกฎหมาย อนุญาโตตุลาการของประเทศต่างๆ รวมทั้งของไทยในปัจจุบัน พระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการพ.ศ. 2530 และพ.ศ.2545ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ประมวลกฎหมายแพ่ง กฎหมาย อนุญาโตตุลาการของประเทศ ต่างๆ ตลอดจนระเบียบปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับอนุญาโตตุลาการของ ต่างประเทศและไทย ซึ่งในส่วนการศึกษากฎหมายอนุญาโตตุลาการของไทยนั้นเน้นการศึกษาบทบาทของ อนุญาโตตุลาการในการค้นหาข้อเท็จจริงตามแนวทางของสถาบันอนุญาโตตุลาการ สำนักกระบวนข้อพิพาท สำนักงานศาลยุติธรรมเป็นหลัก ว่ามีบทบาทอย่างไร และเป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายหรือไม่ โดย เปรียบเทียบกับการค้นหาข้อเท็จจริงของศาล

1.4. วิธีการดำเนินการ

วิเคราะห์ความเป็นมา การดำเนินกระบวนการพิจารณาของอนุญาโตตุลาการ โดยศึกษาจาก ตำราของต่างประเทศ ของไทย กฎหมายไทย บทความของนักวิชาการ ความเห็นของนักกฎหมาย แนวคำพิพากษาศาลฎีกา กฎหมายแม่แบบว่าด้วยอนุญาโตตุลาการทางพาณิชย์ระหว่างประเทศ ค.ศ.1985 (MODEL LAW ON INTERNATIONAL COMMERCIAL ARBITRATION) ของคณะกรรมการ กฎหมายการค้าระหว่างประเทศแห่งสหประชาชาติ (UNITED NATIONS COMMISSION ON INTERNATIONAL TRADE LAW – UNCITRAL) , UNCITRAL Arbitration Rules 1976 พระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. 2530และ พระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. 2545 ศึกษาแบบอนุญาโตตุลาการของกลุ่มประเทศ Civil law และcommon law เว็บไซต์ต่างๆ ตลอดจนความเห็นจากสถาบันอนุญาโตตุลาการต่างๆ

1.5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

1.5.1 เพื่อให้ได้ทราบปัญหา อุปสรรค ของกระบวนการพิจารณาอนุญาตตุลาการ

1.5.2 เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาและปรับปรุงการดำเนินการของอนุญาตตุลาการ

1.5.3 เป็นการสร้างความเชื่อถือ ยอมรับของสังคมในระบบการระงับข้อพิพาท
โดยอนุญาตตุลาการ